

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«Лінгвістичний аналіз художнього тексту»

Код дисципліни	ВК 8
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	<u>вибіркова</u>
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Українська мова і література) 014 Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Українська мова і література) Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форми контролю	залік

Інформація про викладачів

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Лучкіна-Загородня Любов Василівна , канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	0990513978
E-mail:	lucljuba5@gmail.com
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/412-luchkina-lyubov-vasilivna
Консультації	П'ятниця 15.00-16.00 https://us02web.zoom.us/j/9018558306?pwd=M0V5TEhmenNhZURNeWtaL1RaM2ZTUT09 Ідентифікатор конференції: 901 855 8306 Код доступу: 1234

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Кабиш Марина Юрїївна , д-р пед. наук, ст. викладач кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380660333518
E-mail:	kabysh@gnpu.edu.ua
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/417-kabish-marina-yurijivna
Консультації	Четвер 15:00 – 16:00; платформа Google Meet / Zoom

Кількість часу на вивчення дисципліни (4 кредити ECTS (120 годин))

	Денна	Заочна
Лекції	18	6
Практичні заняття	22	6
Самостійна робота (СРС)	80	108
Форма контролю	залік	залік

1. Анотація курсу

Освітній компонент «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у 6 семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

Курс «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» посідає особливе місце у фаховій підготовці філолога, оскільки передбачає усвідомлення специфіки продукування та сприймання тексту художнього твору, осягнення особливостей його функціонування в культурно-історичному контексті, а також стильової та жанрової багатомірності побутування авторського продукту. Таким чином студенти мають можливість пізнати основні механізми донесення авторського задуму до читача, забезпечення адекватності сприймання інформації шляхом актуалізації певних структур твору та оптимізації чинників, пов'язаних з дією на читацьку свідомість.

«Лінгвістичний аналіз художнього тексту» – вихідна навчальна дисципліна, яка за своїм змістом забезпечує подальше вивчення культури мови, стилістики, теорії літератури, історії української мови.

Місце освітнього компонента в освітньо-професійній програмі:

Курс «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» є складовою вибіркових компонентів ОПП циклу дисциплін професійної підготовки.

Мета курсу: допомогти студентам практично осмислити теоретичну проблему художнього тексту, виробити в студентів-філологів навички системного, комплексного лінгвістичного аналізу мовностилістичної структури художніх текстів, сформувати у майбутніх вчителів-словесників вміння проникнути в суть художнього твору, виявити словесні засоби вираження ідейно-естетичного змісту, виховного та емоційного впливу на читача.

Завдання курсу в теоретичному аспекті.

- ✓ з'ясування та засвоєння основних понять і категорій лінгвістичного аналізу художнього тексту;
- ✓ розуміння специфіки вияву категорії естетичності у сфері художнього мовлення;
- ✓ інтерпретація стилю як відображення авторського способу мислення;
- ✓ урахування особливостей структур твору – тематичної, композиційної, архітектонічної, логіко-поняттєвої, емоційно-експресивної, комунікативної, психологічної – та їхніх взаємозв'язків;
- ✓ усвідомлення основних етапів роботи над художнім текстом, послідовність лінгвістичного аналізу прозового, поетичного та драматичного текстів;
- ✓ знання теоретичних і практичних підходів у використанні категорії образу автора для комплексного аналізу художнього тексту.

Завдання вивчення курсу в практичному аспекті пов'язані з **виробленням умінь і навичок:**

- ✓ аналізувати художній твір як продукт мовної діяльності автора;
- ✓ характеризувати основні риси мовних особистостей автора, персонажа,

читача;

- ✓ аналізувати процеси проникнення в зміст художнього образу на основі спільних для автора читача соціокультурних моделей;
- ✓ послідовно інтерпретувати стиль як відображення способу мислення;
- ✓ опанувати методику цілісного і часткового лінгвістичного аналізу художнього тексту.

Теоретична частина курсу полягає в ознайомленні студентів з вихідними категоріями навчальної дисципліни, висвітленні актуальних проблем лінгвістичного аналізу художнього тексту, знайомстві з принципами і методами лінгвістичного аналізу художнього тексту.

Практична частина курсу спрямована на застосування теоретичних знань у різних виявах усного та писемного мовлення, проведення дослідницької та творчої роботи, що передбачає здійснення різнобічних видів мовного аналізу текстів прози, поезії, драми.

Пререквізити: теоретичною базою вивчення курсу «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» є навчальні дисципліни «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства», «Сучасна українська мова», «Історія української літератури», «Історія світової літератури», «Філософія», «Психологія», «Усна народна творчість та літературне краєзнавство», «Дитяча література та виразне читання», що є обов'язковими компонентами освітньо-професійної програми.

Постреквізити: «Лінгвістичний аналіз художнього тексту» є важливим компонентом для формування професійних компетентностей студентів, зокрема сприяє більш глибокому розумінню художнього тексту, виробленню у майбутнього вчителя-словесника навичок аналізу мовної організації твору, озброєнню його методологією такого аналізу, забезпеченню адекватного розуміння літературного тексту на основі сприйняття його як естетичного феномена у всій системі художніх засобів.

Фаховий потенціал філолога, його професійні знання і вміння мають реальну суспільну вартість переважно у вирішенні таких практичних завдань, як створення комунікативно довершених текстів (що є прерогативою стилістики) та адекватна інтерпретація художніх творів (на основі лінгвостилістичного аналізу). Повноцінне сприйняття твору словесного мистецтва є можливим за умови кваліфікованого, філологічно грамотного його прочитання.

Очікувані результати навчання:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК. Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу.

ЗК. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.

ФК. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі з метою інтерпретації та порівняння мовних і літературних явищ, використання різних методів і методик аналізу тексту.

Програмні результати навчання

ПРН. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Windows 7, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проєктор, інтерактивна дошка.

2. Організація навчання

Методи навчання:

словесні (лекція, бесіда, диспут);

наочні (демонстрування, ілюстрування);

практичні (практична робота, робота з інформаційними джерелами, виконання вправ);

інноваційні технології (методи інтерактивного навчання).

Основні поняття: антропоцентричність, архітекстуальність, генологія, герменевтика, гіпертекстуальність, дискурс, жанр, зміст тексту, інтенція комунікативна, інтертекстуальність, інформація підтекстова, комплексний лінгвістичний аналіз художнього тексту, методи лінгвістичного аналізу тексту, образ художній, прийом лінгвістичного аналізу тексту, твір словесний, текст, текст художній, тема тексту, хронотоп, частковий лінгвістичний аналіз тексту.

Структура дисципліни

Години (лекції Усього – 18/6 годин)	Тема	Результати навчання
4/1	Вступ	Студенти мають усвідомлювати та розрізняти основні поняття: предмет і завдання курсу «Лінгвістичний аналіз художнього тексту»; види лінгвістичного аналізу тексту; принципи, прийоми і методи лінгвістичного аналізу художнього тексту.
4/2	Текст. Види текстів. Художній текст.	Студенти мають усвідомлювати та розрізняти основні поняття: текст; види текстів та їх властивості; художній текст як креативне відображення дійсності; ключове слово і художній текст.
6/2	Текст, текстоутворюючі категорії	Студенти мають усвідомлювати та розрізняти основні поняття: структура тексту; принципи побудови тексту; текстоутворюючі категорії (фактори текстоутворення; види засобів міжфразового зв'язку; засоби повторної номінації предметів; засоби створення предметно-логічної сітки висловлювання; слова одного семантичного ряду; антоніми як засіб створення контрасту; особливості автосемантичного речення; речення узагальненого змісту; риторично питальні речення); засоби вираження різних типів мовлення; особливості аналізу віршованого, прозового та драматичного текстів.
4/1	Образність художнього тексту	Студенти мають усвідомлювати та розрізняти основні поняття: підтекст художнього твору; роль синонімів, антонімів, омонімів у художньому тексті; основні типи образних слів; звуконаслідування як образний засіб; вимовно-естетичні виражальні засоби (емфатичний наголос; логічний наголос; словесний наголос); фонетичний рівень творення художнього тексту.
Години (практичні Усього – 22 /6 годин)	Тема	Плани практичних занять

2	Лінгвістичний аналіз художнього тексту як навчальна дисципліна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і завдання курсу «Лінгвістичний аналіз художнього тексту», його місце в системі лінгвістичних дисциплін. 2. Основні принципи лінгвістичного аналізу художнього тексту. 3. Прийоми та методи лінгвістичного аналізу художнього тексту. 4. Стили сучасної української літературної мови та їх специфіка. 5. Порядок лінгвістичного аналізу. Схема семантико-стилістичного (лексичного) аналізу.
2/1	Теорія тексту та їх частин	<ol style="list-style-type: none"> 1. Види лінгвістичного аналізу: повний, неповний (частковий), зіставний. 2. Поняття про текст. Текстоутворюючі категорії. Основні ознаки тексту. 3. Структурна організація тексту. Види зв'язку між компонентами тексту. 4. Фактори текстоутворення. 5. Види текстів. 6. Контекст. 7. Підтекст. 8. Структура тексту.
2/1	Лінгвістичні типи текстів. Лінгвістичні категорії художнього тексту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні підходи до класифікації текстів. 2. Різновиди текстів за характером побудови: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Тексти за функціонально-смісловим призначенням. 2.2. Тексти за кількістю учасників у мовленні. 2.3. Тексти за стильовою віднесеністю. 2.4. Тексти за їх жанровою належністю. 2.5. Тексти за формою репрезентації. 3. Типи образів у тексті. Образ автора у художньому тексті. 4. Детермінанта, домінанта художнього тексту. Ключове слово. 5. Текстове семантичне поле. Тематична сітка.
4/1	Образність художнього тексту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фонетичні засоби виразності. 2. Лексичні засоби експресивності. Тропи. 3. Морфологічні емотиви. 4. Синтаксичні виражальні засоби.

4/1	Частковий лінгвістичний аналіз художнього тексту	1. Частковий фонографічний аналіз художнього тексту. 2. Частковий морфемно-словотвірний аналіз художнього тексту. 3. Частковий лексико-фразеологічний аналіз художнього тексту. 4. Частковий граматичний аналіз художнього тексту.
2/1	Цілісний лінгвістичний аналіз поетичного тексту	1. Поетичні тексти та їх класифікація. 2. Фонетичні, лексичні, граматичні особливості поетичного мовлення. 3. Методика лінгвістичного аналізу поетичного тексту
2	Цілісний лінгвістичний аналіз прозового тексту	1. Прозовий текст, його жанри. 2. Фонетичні, лексичні, граматичні особливості прозового тексту. 3. Методика лінгвістичного аналізу прозового тексту.
2	Цілісний лінгвістичний аналіз драматичного тексту	1. Драматичний текст, його жанри. 2. Фонетичні, лексичні, граматичні особливості драматичного тексту. 3. Методика лінгвістичного аналізу драматичного тексту.
2/1	Контрольна робота	Виконання повного лінгвістичного аналізу художнього тексту

Самостійна робота здобувачів освіти із зазначеного курсу передбачає:

- I. Підготовку і конспектування питань із певної теми.
- II. Складання термінологічного словника до теми.
- III. Робота здобувачів освіти за спеціальними пошуково-дослідницькими завданнями.

4. Система оцінювання

Оцінювання

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у шкалу ECTS. Загальний підсумковий бал з дисципліни визначається на основі додавання (знаходження суми) балів за всі види робіт, які передбачені робочою програмою з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність із дисципліни, становить 90 балів та до 10 балів здобувач освіти може отримати під час складання екзамену. **Підсумкова оцінка** є сумою балів, які отримує студент за поточну роботу на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, модульний контроль та (за бажанням студента) складання

іспиту.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни

Денна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>												<i>Самостійна робота</i>											<i>Модульний контроль</i>			<i>Залік</i>		
Максимальна кількість балів – 66												Максимальна кількість балів - 21											Максимальна кількість балів - 13					
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	ПЗ №10	ПЗ №11	ПЗ №12	СР №1	СР №2	СР №3	СР №4	СР №5	СР №6	СР №7	СР №8	СР №9	СР №10	СР №11	МК №1	МК №2	МК №3	-		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	5

Заочна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>						<i>Самостійна робота</i>						<i>Модульний контроль</i>			<i>Форма семестрової атестації – залік</i>	
Максимальна кількість балів – 60						Максимальна кількість балів - 40						Максимальна кількість балів - 10			-	
ПЗ №1		ПЗ №2		ПЗ №3		СР №1		СР №2		СР №3		МК №1				
20		20		20		10		10		10		10				

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження

C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за шкалою ECTS

Оцінювання в системі <u>ECTS</u>	Оцінювання за 100-бальною шкалою	Критерії оцінювання
A	90-100	Студент ґрунтовно знає правила текстотворення різних типів мовлення. Розрізняє тексти різних функціональних стилів, характеризує їх за основними параметрами; визначає жанри художнього, публіцистичного, наукового, офіційно-ділового і розмовного стилів, вміє досконало аналізувати художній текст на мовному рівні, правильно будує різні типи текстів з урахуванням специфіки конкретної мовленнєвої ситуації.
B	82-89	Студент виявляє повне розуміння матеріалу курсу, але при цьому допускає деякі помилки, які сам може

		<p>виправити після зауважень викладача, та поодинокі огріхи в послідовності викладу матеріалу чи мовленнєвому оформленні відповідно до мовно-літературних норм.</p> <p>Знає функціональні стилі української літературної мови, основні ознаки стилів, жанри їх реалізації, власне мовні особливості.</p> <p>Правильно здійснює аналіз художнього тексту на мовному рівні</p> <p>У відповіді допускає 1 - 2 незначні неточності у використанні термінології чи тлумаченні мовних явищ, самостійно вирішує поставлені завдання.</p>
C	74-81	<p>Студент засвоїв основні поняття про мовну, мовленнєву, комунікативну компетенцію, володіє основними навичками лінгвістичного аналізу художнього тексту, але допускає окремі помилки.</p> <p>Знає типи художнього мовлення та особливості їх оформлювання, але допускає деякі помилки.</p>
D	64-73	<p>Студент виявляє знання й розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно та допускає помилки в формулюванні правил, виконанні практичних завдань; не вміє глибоко й переконливо обґрунтувати свої думки й відчуває невпевненість у доборі необхідних ілюстрацій; викладає матеріал непослідовно; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.</p> <p>Добирає мовні засоби ізольовано, не може застосувати їх до конкретної ситуації мовлення чи відповідно до сфери вживання.</p>
E	60-63	<p>Студент викладає теоретичний матеріал на репродуктивному рівні, не вміє самостійно зробити висновок; знає деякі мовні норми, але допускає значні помилки у їх вживанні. Не може пояснити, які норми літературної мови порушено.</p> <p>Допускає значні помилки в лінгвістичному аналізі художнього тексту.</p>
FX	35-59	<p>Студент має фрагментарні знання з тем курсу, не може навести приклади, допускає грубі помилки у формулюванні визначень і правил, що спотворює їх зміст. Спостерігається непослідовність у висловленні думок, низька мовна культура, порушення етичних норм.</p> <p>Знає деякі норми літературної мови, але не може застосувати їх на практиці. У відповіді відсутня логіка і обґрунтування теоретичних положень дисципліни.</p>
F	1-34	<p>Студент не володіє знаннями, уміннями, навичками лінгвістичного аналізу художнього тексту. Потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень курсу.</p>

5. Інформаційне забезпечення

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бацевич Ф. С., Кочан І. М. Лінгвістика тексту: підручник. Львів: Видво ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.
2. Донченко Т.К. Лінгвістичний аналіз тексту: для підготовки до переказу у 5 – 9 класах: посібник. К.: Форум, 2002.
3. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 264 с.
4. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. К.: «Знання», 2008.
5. Лінгвістичний аналіз: Практикум: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. Передрій Г.Р. К.: «Академія», 2013.
6. Мельник Т. Образність художнього тексту крізь призму лінгвістичного аналізу: посібник. Севастополь, 2005.
7. Миронюк Н.П. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: збірник вправ і завдань: навчальний посібник. К.: «Вища школа», 1993.
8. Пасік Н.М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту. Ніжин, 2003.
9. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови. К.: «Либідь», 2000.
10. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: посібник / за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
11. Форманова С. В. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. Одеса: ПоліПринт, 2016. 200 с.

Додаткова:

1. Голобородько Є. Комплексний аналіз тексту на уроках мови. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Вип. 52. Херсон: Вид-во ХДУ, 2009. С. 75–80.
2. Гузенко Н. Лінгвістичний аналіз тексту на шкільному уроці. Вивчаємо українську мову та літературу. 2005. № 22–23. С. 2–11.
3. Должикова Т. І., Терновська Т. П. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2011. 132 с.
4. Мельничайко В. Уроки рідної мови. Лінгвістика тексту: Нові теми шкільних програм. Тернопіль: Богдан, 2002. 124 с.
5. Приймачок О. І. Риторика фахового науково-популярного дискурсу (на матеріалі мовознавчої трилогії Ольги Дубчак). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія. 2023. № 59. Т. 3. С. 40–44.
6. Приймачок О. Експресивні засоби сучасного тексту професійного спрямування. Українська мова в сучасному науковому вимірі: матеріали II Міжнародної наук. конф.; відп. ред.: Н. М. Костусяк, І. А. Мельник. Луцьк, 2023. С. 153–158.

Електронні ресурси

<http://w.nbuiv.gov.ua/>

<http://nlibrary-rdgu.rv.ua>

<http://libr.rv.ua/>

yak-my-ovorymo.wikidot.com/

<http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>

<http://kultura-movy.wikidot.com/>

<http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/>

<http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>

<http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>

<http://chak-chy-pravylno-my-hovorymo.wikidot.com/>